

З МАМИНОЇ СКРИНИ

Юлія Яворська

Хай М., Федоронько Л. Динаміка фольклорної традиції сіл Лютовиська та Биличі на Старосамбірщині. — Львів : Астролябія, 2016. — 320 с.

Питання національної самоідентифікації для українців завжди було важливим і болючим, але особливо гостро та актуально ця проблема стоїть сьогодні, у часі війни на Сході. Три основні фактори, які визначають окремих народ як національність (мова, релігія і народна пісня), на жаль, в умовах нинішнього суспільства втрачають свою цінність. І якщо сучасна патріотична молодь відновлює релігійні звичаї та береже рідну мову, то загублену в минулих поколіннях народнописенну традицію відродити стає майже неможливо. Причиною такої втрати є два фактори: з одного боку — відхід старшого покоління, що слугувало носієм усної

пісенної традиції та обрядів, а з другого — нівелювання інтересу молодих музикознавців до етнографічної науки.

Унікальним явищем серед таких поодиноких досліджень є збірка Михайла Хая і Лідії Федоронько під назвою «Динаміка фольклорної традиції сіл Лютовиська та Биличі на Старосамбірщині». Праця, oprіч основної частини (записаних народних пісень й інструментальних творів), містить вступні статті авторів, котрі органічно доповнюють її. Це, зокрема, автобіографічні спогади Михайла Хая «Із маминої скрині», у яких він ділиться родинними традиціями й тими фактами, що спонукали його стати на шлях фольклориста-дослідника. Його розповідь, крім пізнавального моменту становить ще й наукову вартість для молодих фольклористів. Продовженням її слугує науково-історичний допис Лідії Федоронько «Характеристика народномузичних традицій сіл Лютовиська та Биличі Старосамбірського району», що включає ґрунтовний теоретичний аналіз матеріалу — відомості про різноманітні фольклорні цикли збірки та окремі методичні й атрибутивні роз'яснення до багатьох пісенних зразків.

Перший розділ основної частини складається із записів фольклорних експедицій М. Хая по Підгір'ю та Бойківщині, здійснених упродовж літніх місяців 1969—1975 років. Автор подає 45 прикладів, здебільшого це балади (баляди. — М. Х.), ліричні пісні та інші пісні необрядового фольклору (історичні, козацькі, стрілецькі, про жіночу долю). Серед них можна натрапити на кілька варіантів майданських весільних коломийок. Доповнюють розділ кілька тематичних світлин з особистого архіву автора.

Другий розділ містить нотатки Лідії Федоронько, записані вже в наш час (протягом 2013–2015 рр.) і лише у двох селах — Лютовиська та Биличі. Матеріал упорядкований і укладений згідно з тематичними розділами: колядки і щедрівки, лагівки і галагівки, весільні пісні, балади, лірико-побутові пісні, суспільно-побутові пісні. Кожен приклад паспортизований, тобто автор чітко фіксує, де, коли і від кого твір було записано. Уміщено також підтверджуючі світлини.

Третій розділ — це запис М. Хая інструментальної музики с. Лютовиська 80-х років ХХ ст. Поміж восьми зразків є коломийка, марш, полька, вальси і два фокстро.

Неабиякої зручності в користуванні збіркою додає алфавітний покажчик творів. Важливою є також післямова М. Хая, яка апелює до читача, закликаючи його до збереження традицій кожного села й підкреслює важливість і особливий народний колорит цієї жертовної праці. Певні зауваження щодо першого

розділу дослідник висловлює сам, дохідливо й цікаво оповідаючи про непрості колізії виходу матеріалів збірки у світ.

Книга видрукувана на цупкому якісному папері, з гарним лаконічним дизайном обкладинки та якісним друком тексту, світлин і нот. Її наклад (500 примірників), вочевидь, швидко розійдеться і, як показали вже перші презентації в Києві, Чернігові, Рівному, Старому Самборі та с. Лютовиська, невдовзі вимагатиме перевидання.

Отже, рецензована збірка є вагомим науково-практичним розвідком, що може бути використана як матеріал для теоретичного дослідження майбутніх науковців-фольклористів і як практичний репертуарний посібник для фольклорних колективів на всіх рівнях освіти та культури України, передусім нашої рідної Старосамбірщини та прилеглих до неї етнографічних зон Бойківщини, Бойківського Підгір'я, Надсяння, Опілля й Галичини в цілому.